" Waterkwaliteit en visbestand in de heringerichte Neeralfenevijver in Ternat anno 2026 "

1. ***Inleiding***

In 2018 kocht de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de Neeralfenevijver in Ternat (Vlaams-Brabant), rondde er in 2022 een slibruiming en oeverherstel af en verbond ze met de Steenvoordebeek.

De vijver heeft een oppervlakte van 0.4 hectare en op het diepste punt is deze ongeveer 1,5 meter.

2. ***Waterkwaliteit***

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) beschikt niet over recente meetgegevens van de waterkwaliteit van de Neeralfenevijver.

Uit een artikel van 8 mei 2023 van de VMM vernemen wij het volgende:

"De spaarvijver bij de Neeralfenemolen (Ternat) functioneert opnieuw als waterbuffer. In 2018 kocht de VMM de vijver, rondde er in 2022 een slibruiming en oeverherstel af en verbond ze met de Steenvoordebeek. De herinrichting biedt zo nieuwe kansen voor fauna en flora en verbetert de waterkwaliteit. Dit project is één van de maatregelen van het riviercontract Bellebeek en werd mogelijk gemaakt door de Blue Deal en met middelen van het Visserijfonds (Agentschap voor Natuur en Bos)."

Toenmalig Minister van Omgeving Zuhal Demir: *"Met deze klimaatrobuuste herinrichting slaan we meerdere vliegen in één klap en past dus perfect in de Blue Deal. Het bevordert de lokale biodiversiteit, pakt droogte en wateroverlast tegelijk aan en is ook nog eens aantrekkelijk voor bewoners en recreanten. Dit project is een troef voor de omgeving."*

Vijver krijgt nieuwe start.

"Na afbraak van de vissershuisjes langs de oevers van de spaarvijver startte de VMM begin vorig jaar (2022) met de herinrichting. Door de vijver terug te verbinden met de Steenvoordebeek kunnen we er bij hevige regen op een gecontroleerde manier extra water bufferen. Ze is een toegevoegde waarde op het achterliggend gecontroleerd overstromingsgebied (GOG). Bij droogte doet de spaarvijver dan weer dienst als waterreservoir.

De slibruiming en het oeverherstel bevorderen de lokale biodiversiteit en waterkwaliteit. De rietvegetatie en het struikgewas langs de oevers zullen zich de komende jaren ontwikkelen en het visbestand kan zich uitbreiden. Na meer dan 100 jaar staat de vijver weer in dienst van haar omgeving.

De herinrichting werd in 2022 opgenomen in het riviercontract van de Bellebeek, een set van 41 acties die de waterhuishouding van de waterloop in Ternat, Affligem, Gooik, Lennik, Liedekerke en Roosdaal moet verbeteren. Aan dat riviercontract werkte de VMM, met maar liefst 12 lokale, provinciale en Vlaamse partners, in de periode 2020-2022. Bij het

riviercontract werd veel aandacht besteed aan de participatie en inspraak van de bewoners en lokale doelgroepen.

Door de verbinding met de Steenvoordebeek valt de vijver onder het statuut van openbaar hengelwater."

a) Huidige toestand

De evolutie van de waterkwaliteit evenals de doelstellingen per waterlichaam kan handig opgevolgd worden via de waterdashboards die online staan: *Dashboard oppervlaktewaterlichamen.*[Dashboard oppervlaktewaterlichamen]

b) Toekomstperspectieven

De verschillende geplande acties zijn terug te vinden in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Dit is eveneens online raadpleegbaar: *https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027*.
[https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027]

De rapportage over deze acties is terug te vinden in het wateruitvoeringsprogramma: *https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma*.
[https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma]

3. ***Afvissingen***

Het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM) onderzocht in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) de recent heringerichte Neeralfene vijver in Ternat. Deze vijver werd ecologisch hersteld in 2022 en ingericht als extensieve hengelvijver. Drie jaar na deze herinrichting was men benieuwd over de vissamenstelling maar ook of er bijkomende bepotingen noodzakelijk zijn.

[Zie: Boets P., Van Nieuwenhuyze W. (2025). Visonderzoek van de Neeralfenevijver gelegen in Ternat (Vlaams-Brabant). Onderzoek uitgevoerd door het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos. 7p.]

a) Studiegebied

Het onderzoek vond plaats in de Neeralfenevijver te Ternat (Vlaams-Brabant) op 19 september 2025. De vijver heeft een oppervlakte van 0.4 hectare en op het diepste punt is deze ongeveer 1,5 meter. De oevers zijn glooiend aangelegd. Er is een eiland in het midden aanwezig en er komen veel ondergedoken en drijvende waterplanten voor waaronder gedoornd (grof) hoornblad, waterlelie en gele plomp.

Bij het onderzoek van 2025 werd de oever volledig elektrisch afgevist (200 m). Daarnaast werd er ook kriskras door het midden gevaren en werd er elektrisch gevist (traject van 50 m).

De vijver ligt naast de Steenvoordebeek. Deze waterloop overstroomde in 2024 waardoor er uitwisseling was tussen de vijver en de waterloop. Onder normale omstandigheden is er geen uitwisseling van vissen mogelijk tussen de waterloop en de vijver.

b) Visonderzoek

In totaal werden er 8 verschillende soorten vissen aangetroffen, waaronder 1 uitheemse soort, blauwbandgrondel (Tabel 1).

Op zich is er een relatief evenwichtig visbestand, hoewel de aantallen en biomassa van de gewenste soorten (blankvoorn, rietvoorn en zeelt) eerder laag was. Er werd relatief veel blauwbandgrondel en giebel aangetroffen. Dit is op zich niet uitzonderlijk aangezien het typische pionierssoorten zijn die na herinrichting hoge aantallen en biomassa kunnen bereiken. Beide soorten komen ook oorspronkelijk uit hetzelfde gebied (Oost-Azië).

Om de aantallen van deze soorten onder controle te houden werd aanbevolen om een aantal grotere baarzen uit te zetten in de vijver zodat die naast de aanwezige snoek de populatie van blauwbandgrondel onder controle kunnen houden. Onderzoek heeft namelijk aangetoond dat predatie voor een vorm van natuurlijke controle kan zorgen (Lemmens *et al*. 2015). Op 30 oktober 2025 werd dit advies opgevolgd en werden er 6 grote (>20cm) baarzen uitgezet in de vijver.

Tijdens het onderzoek was het water vrij troebel terwijl het eerder op het jaar vrij helder was (pers. comm. lokale hengelaars). De troebelheid van het water is vermoedelijk toe te schrijven aan de aanwezigheid van ganzen en eenden. Er werden op de dag van onderzoek 20 Canadese ganzen maar ook nijlganzen en enkel soepganzen waargenomen. Voor dergelijke kleine waterpartij is dit een zeer hoog aantal. Zij zorgen door hun manier van voedsel zoeken voor opwarreling in het water maar brengen vermoedelijk ook veel extra nutriënten in de waterpartij. Er werd dan ook aanbevolen om de populatie in de mate van het mogelijke te beheren.
Daarnaast werd er melding gemaakt van enkele karpers aanwezig op de vijver door de lokale hengelaars en dit is zeer waarschijnlijk gezien na de herinrichting er ook met karper bepoot werd. Tijdens het onderzoek werden deze niet gevangen. Mogelijks dragen zij ook in beperkte mate bij tot de troebelheid aangezien het bodemwoelende vissen zijn. Gezien hun beperkte aantal zal het effect eerder beperkt zijn.

Naast drijfbladplanten waren er veel ondergedoken waterplanten (voornamelijk gedoornd hoornblad) aanwezig die vermoedelijk in het najaar zullen afsterven. Hierbij is het belangrijk om dit op te volgen omdat het afsterven van deze grote hoeveelheid organisch plantenmateriaal kan gepaard gaan met een grotere zuurstofvraag. Tevens werd er melding gemaakt dat het hengelen bemoeilijkt werd als gevolg van de hoge abundantie aan gedoornd hoornblad. Mogelijks kan een gedeeltelijk verwijdering in het najaar overwogen worden om zo de biomassa onder controle te houden en een deel van de nutriënten uit het systeem te halen.

Van rietvoorn werden de hoogste aantallen aangetroffen. Zowel grote als kleine individuen werden teruggevonden waardoor er natuurlijke reproductie lijkt plaats te vinden (Tabel 1). Blankvoorn en zeelt werden dan weer beperkt aangetroffen of terug gevangen.

Een extra bepoting met een beperkte hoeveelheid blankvoorn of zeelt kan mogelijks wel overwogen worden. Daarnaast werden er ook twee grote volwassen snoeken aangetroffen en kans op natuurlijke reproductie is de komende jaren is groot.

Riviergrondel en driedoornige stekelbaars zijn typische soorten van waterlopen en minder van stilstaande vijvers. Vermoedelijk zijn deze in de vijver geraakt bij de recente overstroming van 2024.

Paling is bovendien ook niet uitgezet op de vijver en is vermoedelijk vanuit de Steenvoordebeek in de vijver gekomen.

Blauwbandgrondel werd geëuthanaseerd. Bovendien werden de riviergrondels en de paairijpe paling terug op de Steenvoordebeek geplaatst. De giebel werd eveneens verplaatst naar de Dender.

c) Besluit

Het visbestand is vrij gevarieerd maar de doelsoorten kennen voorlopig nog vrij lage aantallen en biomassa. Het stimuleren van natuurlijke predatie om de biomassa aan blauwbandgrondel en giebel onder controle te houden wordt aanbevolen. Daarnaast is de aanwezigheid van uitheemse ganzen en de hoge biomassa aan gedoornd hoornblad een aandachtspunt naar beheer toe. Gezien de recente herinrichting wordt een positieve evolutie van het visbestand verwacht de komende jaren. Een beperkte bijkomende bepoting van blankvoorn of zeelt kan overwogen worden.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, februari 2026

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Eva DE BLEEKER in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Jo BROUNS :
" *Bulletin van Vragen en Antwoorden* " , Vlaams Parlement , zitting 2025-2026 , vraag nr. 348 van 9 januari 2026 } .

Tabel 1 – Overzicht van de vangstresultaten van het onderzoek uitgevoerd op de Neerlafenevijver in 2025 voor het traject op het midden van de vijver en voor de oevers. Daarnaast wordt ook de minimum en maximum lengte per soort weergegeven (in cm)

Soort	Midden		Oevers		
	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)	Lengte (cm, min-max)
3-doornige stekelbaars			2	1	3.5-3.7
Blankvoorn	1	15.6	1	13.2	11.8 -12
Blauwbandgrondel			108	129.4	1.8-6.8
Giebel	1	74.5	15	1486.5	10-23
Paling			1	1045	80
Rietvoorn	2	202	19	282.9	5-24.5
Riviergrondel	1	4.3	3	12.5	7.4-8.5
Snoek	2	5700			67-72
Zeelt			3	45.2	2.6-14
TOTAAL	7	5996.4	152	3015.7	